

LIBERTARISCH TIJDSCHRIFT VOOR
INDIVIDUELE VRIJHEID EN
VERANTWOORDELIJKHEID
DE VRIJBRIEF

GEASSOCIEERD MET LIBERTARIAN INTERNATIONAL

TOEKOMST

Ir H.J. Jongen sr.
Voorzitter Libertarisch Centrum

In ons vorige nummer keken we even achteruit in de tijd en het overheersende gevoel was er een van tevredenheid en blijheid over de geo-politieke ontwikkelingen.

Nu willen we onze blik op de toekomst richten en ons afvragen waar we naar toe gaan.

Het uitgangspunt daarbij is dat NIEMAND WEET wat de toekomst ons gaat brengen. Kijk maar eens naar de twee „machtige” mannen die gedacht hadden dat ze op hun kruisers in Malta zouden kunnen vergaderen. Door een storm werd dat verhinderd.

Er zijn een enorm aantal facetten die we kunnen beschouwen. Lees maar eens de „overpeinzingen” over de toekomst (door Jan Smid) in dit nummer. U zult het niet met alles eens zijn, maar het kan je wel aan het denken zetten.

Om hier bij het geo-politieke gebeuren te blijven, lijkt het mij dat we voor de komende ontwikkelingen optimistisch kunnen blijven, maar niet onachtzaam.

Optimistisch omdat het moeilijk zal zijn om in dit stadium de ontwikkelingen naar een grotere vrijheid nog terug te draaien. Met „niet onachtzaam” bedoel ik dat ene mijnheer Lenin, (door Gorbatsjov genoemd als zijn leermeester) duidelijk stelde dat je om het kapitalisme te bestrijden alles mag doen, zelfs list en bedrog. En dat voorspelt niet veel goeds.

Belangrijker, en een zwak punt, is dat de massa's die uit de socialistische dictatuur los willen komen NIET protesteren en demonstren voor meer VRIJHEID, maar voor DEMOCRATIE.

Dat is voor die landen wel een stap vooruit, maar een democratie, (dictatuur van de meerderheid) is nog lang geen vrijheid.

Daarom is het jammer dat we niet meer mogelijkheden hebben om aan die in beweging gekomen massa's duidelijk te maken dat er een alternatief is: PERSOONLIJKE VRIJHEID. Een Vrijheid die economisch gekoppeld is aan het KAPITALISTISCHE stelsel, en niet aan de Westerse GEMENGDE ECONOMIE, die ten onrechte „kapitalistisch” wordt genoemd.

Alles wat wij kunnen doen om dat aan andere duidelijk te maken, is van het hoogste belang. En dat geldt dan minstens even sterk voor de ontwikkelingen in het westen en in het eigen land in het bijzonder.

DE VRIJBRIEF probeert u daar zo goed mogelijk mee van dienst te zijn.

MAANDBLAD 143/144
jan./febr. 1990

AGENDA	2
KAREL BECKMAN	3
UITNODIGING	-3
DE TOEKOMST	5
WAT IS LIBERTARISME?	6
LEONARD LIGGIO (interview)	7
MIGRANT NAAR MARS	11
VRIJE VERKIEZINGEN	12
BEZOEK WARSCHAU	13
WERELDSCHOK ATLAS SHRUGGED	13
BOEKRECENSIE DOUBLE CROSSING	14
LIBERTARISCH STUDIECENTRUM	15
SAN FRANCISCO	15
DE VRIJE MARKT	16

AGENDA

De maandelijkse bijeenkomsten van de Kring Schiedam worden, voor zover vallend op onze vaste avond (de eerste donderdag van elke maand) gehouden in: De Ark, Hargplein 101 in Schiedam-Noord, telefoon 010-470.82.76. Voor info kunt U bellen met de redactie.

De maandelijkse bijeenkomsten in België vinden plaats op de eerste woensdag van elke maand.

Informatie hierover bij de redactie.

0.00 - dagelijks:
24.00 **THE BLACK BOARD:**
De eerste Noorse Libertarische database voor Bell 300/1200 en CCITT 1200/2400.
Tel.: 09-47-2555561 (voor België 00).

?? jan. CARPE DIEM (verder CD):
als er sneeuw ligt
Langlaufweekend „Monschau“

1 febr. KRING SCHIEDAM/ROTTERDAM

3 febr. RECEPTIE en DINER in AMSTERDAM met vertegenwoordigers van I.S.I.L. International Society Individual Liberty. Zie aankondiging elders.

?? febr. CD: Tennisweekend
Lokatie nog niet bekend

?? februari of maart:
WERELDSCHOK / ATLAS SHRUGGED
PRESENTATIE.
Datum nog niet vastgesteld. Als U er over geïnformeerd wilt worden, geef dat dan op aan de redactie.

1 maart KRING SCHIEDAM/ROTTERDAM

13/22 apr. CD: Spelonkenexpeditie in de Ardèche, incl. cursus Max. 12 deelnemers.

13/16 mei LATROS Achtste Congres in Londen. Meer details te vragen bij:
Dr. S. Jaggard M.D., 10 East Charles, Oelwein, Iowa 50662, U.S.A. of bij de redactie

1/4 juni CD: Wandelweekend „Eiffel“

1/15 juli **The Philosophic Foundations of Objectivism** in Pennsylvania U.S. Door o.a. Leonard Peikoff en Harry Binswanger. Info bij Dr. Northrup Buechner, Box 339, NY, NY, 10040

10/15 aug. CD: San Francisco, Libertarian World Convention I.S.I.L. (Zie pag. 19)

15/30 aug. CD: Trektocht „Berenspoor“ in de Rocky Mountains, aansluitend op de I.S.I.L. Convention in San Francisco. (Internationaal gezelschap, max. 12 deelnemers).

10/13 sept. CD: Zeilweekend.

Ingezonden Artikelen

Zou U wellicht graag eens een artikel voor de Vrijbrief willen schrijven? Aarzel dan niet. Bijdragen voor de VRIJBRIEF zijn welkom. U kunt bij de redactie de wensen/elsens voor het schrijven van artikelen opvragen. In ieder geval graag getypt en dubbele regelafstand. De verantwoording voor geplaatste artikelen blijft bij de schrijver.

LIBERTARISCHE STUDENTENVERENIGING

LAISSEZ-FAIRE

**Tweemaal per maand bijeenkomst.
Je bent welkom.**

Info: Henry Stuurman 015 - 620377

INFORMATIE

Abonnement op de Vrijbrief (8 nummers per jaar elk nummer 16 tot 20 pagina's)

NEDERLAND: f 50,-
Abonneren door storting op bankrekening DE VRIJBRIEF, Amrobank 46.24.31.320, (Giro 8238 AMRO Amsterdam) of per cheque aan Libertarisch Centrum, Antwoordnummer 551, 3100 WS Schiedam.

BELGIË: BF 900,00.
Bank J. van Breda, Antwerpen
nr. 645.1240465.64 of per cheque aan
Libertarisch Centrum, Herenthalsebaan 109,
2100 Deurne.

REDAKTIE: W. van Hulst.
Fr. Haverschmidtlaan 31, 3116 JK Schiedam
Tel.: 010-4262724.

KAREL BECKMAN versterkt de redactie.

Het doet ons bijzonder veel genoegen dat we Karel Beckman bereid hebben gevonden om de redactie te versterken.

Karel is 31 jaar. Hij is geboren en getogen in Den Bosch en heeft Engels gestudeerd aan de Universiteit van Utrecht.

Na zijn studie heeft hij als vertaler bij het Ministerie van Defensie gewerkt, tot de koffie hem zijn neus uit kwam. Daarna heeft hij verschillende baantjes gehad in het bedrijfsleven. Sinds begin vorig jaar verdient hij zijn brood als free-lance vertaler en copy-editor. Hij woont in Amsterdam.

Zijn libertarische avontuur begon allemaal bij Ayn Rand, zoals dat bij wel meer mensen het geval is. Hij heeft twee keer Leonard Peikoff's audio-tape cursus, "The Philosophy of Objectivism", georganiseerd, één keer in Florida, waar hij een jaar heeft gestudeerd en één keer in Den Haag.

Zijn doctoraalscriptie was een uiteenzetting van Rand's literatuurtheorie. Voor de VRIJBRIEF heeft hij beloofd een kritische beschouwing te schrijven over Rand's literaire aanpak. Ook werkt hij op het ogenblik aan een artikel (of wellicht een serie artikelen) over de filosofie van de milieubeweging.

Zijn adres: Hogeweg 42(I), 1098 CD Amsterdam, telefoon 020 - 938761

U I T N O D I G I N G

**Europese Vertegenwoordigers van I.S.I.L.,
International Society for Individual Liberty,
bespreken plannen en resultaten in AMSTERDAM OP 3 FEBRUARI.**

U bent van harte welkom om in Amsterdam op 3 FEBRUARI vanaf 17.00 uur een drankje te komen drinken met libertariërs uit verschillende landen.

Ook kunt u dan desgewenst deelnemen aan een gezamenlijke maaltijd. Deze zal omstreeks 19.30 uur beginnen.

Deze bijeenkomst wordt dit jaar voor de vijfde keer gehouden. Degenen die er al eerder aan hebben deelgenomen weten hoe gezellig en leerzaam het steeds is.

We trachten te organiseren dat er bij het diner een interessante inleiding gehouden wordt over de toekomstige ontwikkelingen in onze maatschappij en het verband hiervan met het libertarisme.

Het is niet noodzakelijk, maar het maakt het organiseren wel eenvoudiger als u ons even laat weten of u komt. Zeker als u ook blijft eten.
Bel naar Walther v. Hulst : 010-426.27.24. (Nederland).

De bijeenkomst wordt gehouden in het:

**COK BUDGET HOTEL
Koninginneweg 34, AMSTERDAM,
tel 020-66.46.111.**

De Toekomst: ieder krijgt wat hem toekomt

Jan Smid

Ieder mens houdt zich bezig met de toekomst. Bijna voortdurend. Te veel mensen houden zich bezig met het verleden. En te weinig mensen houden zich aan het hier en nu!

Wat is „de toekomst“?

De toekomst is hetgeen er nu niet is maar straks zal zijn. Het is over een minuut, een uur, dag, maand, jaar, en meerdere jaren. De meeste dingen die we doen, zijn voor een groot deel gebaseerd op onze gedachten over de (zeer) nabije en verre toekomst. Winkelen doe je met oog op goederen in huis halen voor latere consumptie. Werken doe je om straks geld te hebben en dan uit te geven (of uitgaven uit het verleden af te betalen).

Je heden wordt bepaald door je verwachtingen (toekomst) en je herinneringen (verleden). Zonder herinneringen had je geen idee van een toekomst en „leefde“ je in een onbepaalbaar nu.

De mens kan in hoge mate bepalen hoe zijn toekomst zal zijn. Zeker wanneer hij op de hoogte is van belangrijke factoren in die toekomst. Het wordt dan ook uitermate belangrijk je huidig denken en doen te kunnen baseren op betrouwbare voorspellingen over de toekomst.

Een voorspelling is betrouwbaar naarmate zij rationeel onderbouwd is cq. uit een bron komt die een groot succes heeft gehad. Zo kan iemand's intuïtie uiterst goede conclusies geven ondanks dat de ingevingen op dat moment niet te onderbouwen zijn.

Ayn Rand en Robert A. Heinlein maakten voorspellingen. ATLAS SHRUGGED is Rand's opus magnum waarin het faillissement van het dwangcollectivisme eindelijk voltrokken wordt. Heinlein's EXPANDED UNIVERSES bevat veel voorspellingen op allerlei gebieden.

Rand was doorgaans onheilspellend bezig over de toekomst. Heinlein was doorgaans positief over de toekomst: „I'm pessimistic on short-term and optimistic on long-term matters“.

Beiden hebben veel invloed op mij gehad en beïnvloeden mijn kijk op de toekomst. Ik ga hier dan ook geen verhaal houden over voorspellende statistiek, waarschijnlijkheidsleer, I Tjing, e.d. Wel geef ik hieronder over zeer diverse zaken mijn voorspellingen, in navolging van rechtlijnigheid van Rand met de speelsheid van RAH. (Iedere voorspelling zou op zich een artikel kunnen zijn).

De komende (circa) tien jaar .....

* NEDERLAND FREE? DON'T JERK ME!
Voorlopig wordt Nederland in bepaalde opzichten nog fascistischer. De verstrengeling van overheid en grote bedrijven neemt toe. Dit geldt met name voor Nederlandse multinationals, waaronder Banken wier concentratiebeweging verergert.

* SMALL IS BIG BUSINESS!

Middenstand, kleine en middelgrote ondernemers worden talrijker en succesvoller. Dankzij branchevervreemding, verruiming van kleine markt (bv soepeler openingstijden), automatisering, de behoefte aan en groeiend aanbod van persoonlijke aandacht en service, meer zwarte markt en zwarte handel, en individueel ondernemersschap.

* DOE HET ZELF & DOE HET THUIS
Winkelen door middel van postorder en pc, geld halen en betalen door middel van muurkastjes en computerkastjes zal zeer toenemen.

* MYOB: MIND YOUR OWN BUSINESS!
Er zullen steeds meer verschillende soorten partner-relaties en samenlevingsvormen openlijk voorkomen: men met meerdere vrouwen, vrouw met meerdere mannen, ... enz.

* MIZU: MAAK IK ZELF UIT!

Individuele zeggingskracht en dadendrang nemen toe. Door meer en beter opgeleide mensen in een informatietijdperk (zie Bert Fitié en Jason Alexander) willen en zullen mensen alles zelf meer uitmaken. De particuliere ondernemer wordt steeds jonger, op dit gebied zijn tienerhoertjes voorlopers. The Fifth Revolution is nu gaande!

* THE SICK COMPANY SYNDROME

Het arbeidsverzuim in Nederland zal sterk toenemen, althans wat de meeste grote bedrijven betreft. Dit komt omdat de bazen geen directeuren, maar op zijn best managers zijn met politieke connecties. Zij beseffen nog niet dat productiviteit gehaald wordt door creativiteit te stimuleren, te belonen en te belonen. Voorwaarde hiervoor is maximale vrijheid in het werk binnen een contractuele context, met afstemming van productieprocessen. Regelarij en bureaucrativering nemen juist toe.

* EXPORT SHIT - IMPORT LUXURY

De slimmere bedrijven maken meer gebruik van thuiswerkers met pc-terminals. Zij zullen vervelende arbeid uitbesteden aan derde-wereld-landen, waar de vraag naar arbeid groter is dan de vraag

naar uitdagende arbeidsomstandigheden. Dit wordt vergemakkelijkt en economisch noodzakelijk door grootse sprongen in computer electronica, miniaturisering, en dergelijke.

*** DOWN WITH COMMUNISM -
UP WITH FASCISM**

Op Rusland na zal het Oostblok vrijer worden. Wel lopen de mensen van deze landen het gevaar dat machthebbers communisme inruilen voor fascisme. Fascisme geeft veel meer vooruitgang, welvaart, harde werkers en meer belastingbuit. Zie: USA, Nederland, Groot-Brittannië, Frankrijk enz. Rusland haalt het voorlopig niet. De macht en angst van en voor Politburo, KGB en Leger is afschuwelijk en groot. Gorbatsjov mag blij zijn als hij straks nog garage-chef mag zijn. Daar ga je met je half-bakken perestroika (hervormingen) die niet wezenlijk zijn en glasnost/openheid waarbij politieke dissidenten nog steeds als psychiatrische patiënten weggestopt worden.

* CHINA IS NOG LANG NIET JARIG

China krijgt voorlopig geen opstand meer. Succesvolle Chinese ondernemers gaven geld aan de partij uit dank voor de onderdrukking van de recente volksopstand voor vrijheid en democratie. Hieruit blijkt dat de „particuliere” ondernemers die door de slavenheersers van China worden toegestaan een FAN-relatie met elkaar hebben.

(FAN = Fascistisch Amoureuus Narcistisch). Hieruit blijkt ook dat de leiders van de opstand Vrijheid nog niet begrepen toen ze ook om Democratie vroegen!

Wel zal er veel meer handel worden bedreven tussen China en het Verenigd Europa en de VS. Hong Kong wordt de brug. Verkondigde principes hebben altijd moeten wijken voor winst-motieven bij de dwang-collectivistische bazen.

*** 666 = SEX X SEX X SEX = THE NUMBER OF
THE BEAST????**

De sex-markt zal nog meer groeien in de service maatschappij. Ook de bemoeienis van overheid in dit marktsegment. Overheidsinkomsten uit belasting op drugs zal de illegale drugsmarkt eveneens deels legaliseren.

(Dit is tevens een gat in de markt voor Libertariërs: open sex is nog steeds taboe, versluierde sex en intimiteit zijn zeer gewenst).

*** VRIJHEID IN NEDERLAND IS WETTELIJK GERE-
GELD - DAN WEET JE GELIJK WAAR JE AAN
TOE BENT.**

Nederland kent nu een zgn. centrum-links kabinet. Deze club zal z'n 4 jaar uitleven, op onze kosten zoals gewoonlijk. Wetten ter bescherming van privacy e.d. (zgn. civil liberties) nemen toe. Meer anti-discriminatie wetgeving waardoor het individu in feite nog minder vrijheid heeft. Wetten ter bescher-

ming van sollicitanten, minderheden, homoseksuelen, diersoorten, jongeren, ouderen, en overigen waardoor mogelijke „legale” uitsterfing wordt versneld, zoals bij de olifant.

* MEER EURO-LIBERTARISME

De Vrijbrief blijft gelukkig een elitair in-crowd blad. Er komt een Europees Libertarisch magazine in de stijl van Reason, hoogstwaarschijnlijk in het Engels. Dit wordt gestimuleerd door het succesvol ondernemerschap in deze van Scandinavische Libertariërs, de schrijvers competentie van Britse Libertariërs, de degelijkheid van Belgische Libertariërs en de vindingrijkheid van Nederlandse Libertariërs. Deze culturele etikettering zal niet lang meer geldig zijn, zo het al geldig was. Voor zover culturen bepaalde algemeen menselijke eigenschappen stimuleren en kanaliseren, is er veel te verwachten, zeker van alle andere Libertariërs!

* VOORSPELLEN IS EEN KUNST

De voorgaande voorspelling zal niet in deze vorm uitkomen. Wanneer je een voorspelling doet over een of meer individuen en je maakt de voorspelling aan hen bekend dan verandert daarmee degene op wie de voorspelling gedaan is.

*** „IF YOU AREN'T PART OF THE SOLUTION,
YOU'RE PART OF THE PROBLEM!”**

Zuid-Afrika dreigt naar de donder te gaan. Ondanks alle inzet van Frances Kendall en Leon Louw en Groundswell. Zij die de macht nu hebben en zij die de macht willen zijn meer in het voordeel dan zij die vrijheid willen. De grote machten steunen het dwang-collectivisme in Zuid-Afrika. Er is teveel belang bij handhaven van problemen ... wereldwijd. De vluchtelingenstroom uit het Oostblok zal naar Zuid-Afrika gaan en kan The Solution bevorderen.

* SMOKE GETS IN YOUR EYES.

Milieu-problemen zijn in, alsook schijnbare oplossingen. Ecologie is de modefiets waarop politici hun weg naar machtsvergroting nu zien zitten, ten koste van een leefbare wereld. „Death Croaks” (Is een nog niet uitgegeven boek van Jan Smid) dreigt reëel te worden!

* DE GRAP VAN DE VRIJE EURO-MARKT.

Het Verenigd Europa zal zijn grenzen gaan openen en douaniers vinden emplot in bemoeienis met drugshandel. Er worden de nodige smoesjes gevonden voor lokale e.g. nationale wetten ter bescherming van gediscrimineerde, uitgebuitene en verwaarloosde groepen, waardoor de regel-chaos nog erger wordt.

Het aantal ambtenaren neemt nog meer toe.

Lees verder op pagina 7

WAT IS LIBERTARISME? 7

Libertarianism has only a tiny ideology: "THOU SHALT NOT AGGRESS"

H.J. Jongen

ZELFVERDEDIGING

In deze serie komen we nu aan vraag 3 van onze bekende kleinste politieke kwiz ter wereld. „Mag iedereen zijn lijf en goed verdedigen”?

Alan Burris gaat daar in zijn boek A LIBERTY PRIMER nogal uitgebreid op in.

Wat is de LIBERTARISCHE mening over zelfverdediging? Mag je jezelf verdedigen als je wordt aangevallen of als iemand je besteelt?

Ook hier moeten we weer uitgaan van het „Geen-agressie principe” dat stelt dat niemand geweld, dwang of fraude mag initiëren tegen iemand anders of zijn eigendom.

Het woord „initiëren” geeft al aan dat het wel moreel juist is om geweld te gebruiken als zelfverdediging tegen geweld.

Er zijn ook libertariërs die pacifisten zijn en alle geweld afzweren. Maar dat staat los van de libertarische filosofie. In een ideale libertarische samenleving zou het libertarisme en het pacifisme samen vallen omdat niemand geweld hoeft te gebruiken om zichzelf te verdedigen.

Het is logisch dat er in het libertarisme zoveel aandacht aan „geweld” geschonken wordt omdat geweld, of de dreiging ermee, de enige methode is waarop iemand je menselijke rechten kan aantasten. Zoals Alan Burris zegt in A LIBERTY PRIMER: „Het concept van „gewelds-initiëring” is de duidelijke scheidingslijn tussen juist en onjuist, tussen recht en onrecht. Alle libertarische opvattingen zijn dan ook consistent met het geen-agressie principe”.

Het begrip „geweld” is ruimer dan alleen maar iemand anders lichamelijk pijn doen. Ook het weg nemen of beschadigen van de eigendommen valt onder dit begrip. Ook het vervuilen van jouw eigendom met materie of gassen.

Bij fraude is geweld betrokken omdat daarbij het eigendom van iemand zonder zijn toestemming wordt ontvreemd.

De uitwerking van dit principe roept nogal eens problemen op.

Zo komt al vlug de vraag te sprake HOEVEEL geweld mag je gebruiken om jezelf te verdedigen. Extreme, niet praktische voorbeelden komen dan op tafel. Zoals: Mag je iemand neerschieten omdat hij over jouw grasveld loopt zonder je toestemming?!

Als regel geldt dat je net zoveel geweld mag gebruiken als noodzakelijk is om het geïnitieerde geweld te keren.

Dat is natuurlijk gemakkelijker gezegd dan gedaan. Er spelen daarbij diverse factoren een rol. Zoals bijvoorbeeld de grootte van de bedreiging of het geweld. Wordt het door een kind gedaan, of door sterke gewapende personen. Ook speelt de aard van het mogelijke verlies een rol. Is je leven in gevaar of dreig je een paar pruimen uit je tuin kwijt te raken. Achteraf is dat meestal eenvoudig te zeggen. Op het moment zelf moet je handelen zoals je op dat moment goeddukt, mede naar ervaring die je hebt doordat je deze zaken van te voren reeds hebt bestudeerd of bedacht.

Mijn persoonlijke mening is dat je beter kunt overcompenseren dan te weinig zelfverdedigingsgeweld toe te passen. Dat laatste zou je wel eens duur te staan kunnen komen. Bovendien is de bedreiger of initiator zelf schuld dat hij zich in die risico situatie heeft geplaatst.

Als we ervan uitgaan dat we ons zelf mogen verdedigen, moeten we daar ook de gelegenheid voor hebben. Nog los van de vraag of het niet immoreel is om je niet te verdedigen als je inderdaad vrijheid en rechtvaardigheid als morele deugden ziet.

Maar wat gebeurt er nu in de maatschappij door de overheid? Die gaat al het mogelijke doen om het de burgers onmogelijk te maken zichzelf te verdedigen. We hebben net weer een nieuwe wet in Nederland die het bezit van allerlei wapens nog strenger verbiedt.

Dat wil zeggen dat het een nog groter misdadigheid wordt om wapens te hebben. Dus hebben alleen maar misdadigers wapens. Fijn, als ze nette burgers willen aanvallen, of bij hen willen inbreken, dan weten ze met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat die burgers toch geen wapens zullen hebben. De overheid heeft de kust al veilig voor hen gemaakt.

De gedachtefout hierin is dat misdaad niet DOOR de wapens wordt veroorzaakt. De misdaad wordt door een mens, de misdadiger, begaan. Niet het „bezit“ van wapens moet strafbaar zijn, maar het onjuist gebruik ervan.

De uitspraak dat je in geval van nood maar de politie moet bellen, is pure nonsens. Daar hoeft ik eigenlijk niet verder op in te gaan.

Veel lezers zullen wel gevallen kennen waarin het slachtoffer meer moeite met de overheid kreeg dan de misdadiger.

Zo werd een 31-jarige wapenhandelaar uit Rotterdam aangehouden omdat hij met een revolver twee overvallers neerschoot toen die onder bedreiging met een gaspistool wapens van hem eisten.

Op een vraag aan mevrouw Toos Faber, voorlichtster bij het ministerie van justitie werd de vraag gesteld wat een burger eigenlijk kan doen als hij een misdadiger op heterdaad betrapt. Het antwoord was: „Betrekkelijk weinig... Er is geen goede blauwdruk te geven van richtlijnen voor burgers die worden geconfronteerd met inbrekers in hun huis... Je hebt wel het recht om hem „Vast te houden“... Je krijgt dan wel een proces om uit te maken of het „noodweer“ was, of „vermeend noodweer“.”

Ik denk dat je hem geen pijn mag doen!!

Nog goed in het geheugen ligt het geval van een stewardess uit Amsterdam. Toen deze in haar flat

door twee mannen werd aangerand, schoot ze ze neer.

Daarna begon voor haar een ware lijdensweg van opgepakt worden, verhoren en nog eens verhoren. Rechtspraak en beroepszaak. Alles duurde veel langer dan een jaar, tot ze aan een zenuwinkling toe was. Uiteindelijk is ze veroordeeld voor ongeoorloofd wapenbezit.

Is dit Rechtvaardig? Als ze geen wapen gehad had, leefde ze nu waarschijnlijk niet meer.

In de Verenigde Staten, en ook wel daarbuiten, hebben over een dergelijk geval maandenlang de kranten volgestaan. Een mijnheer Goetz heeft zich met een pistool verdedigd toen in de metro een groep van vier jongelui hem probeerde te beroven. Ook daar draaide het uit op een veroordeling voor illegaal wapenbezit.

Zo zijn er nog meer voorbeelden bekend. Die kunnen we meer of minder uitpluizen. Belangrijk is echter om principieel het recht op zelfverdediging te handhaven.

Het Recht op zelfverdediging, zo nodig met geweld, staat dan ook hoog in het vaandel van de Libertarische Vrijheden.

Al met al meen ik met dit hoofdstuk een stukje van het probleem behandeld te hebben. Als u concrete vragen en/of voorbeelden ter discussie wilt stellen, zal ik die graag behandelen.

DE TOEKOMST.

Vervolg van pagina 5

EEN DAM TEGEN HET ROTTEN

Rotterdam wordt nog meer wereldstad met de industriële en commerciële potentie van King (Hong) Kong, en zal met smog zelfs de reputatie van Los Angeles overtreffen. Er is nog hoop wanneer er een SPRONG gemaakt wordt naar kennis, vaardigheid en wil tot zelfbevrijding.

* MET RECHTVAARDIGHEID VOOR ALLEN
Onder dit motto zal prestatie-meting en -beloning worden ingevoerd in het bedrijfsleven. Onder dit motto zal er ook een toename zijn van „het recht in eigen hand nemen“. Men duldt het niet meer dat de huidige politiemacht onvoldoende bescherming biedt. Men duldt het niet langer dat psychiatrische/psychologische verklaringen als verontschuldiging voor criminaliteit worden benut. Men duldt het niet meer dat verwarde advocaten en selectief sociaalvoelende rechters lichtere straffen

aan misdadigers opleggen dan aan hen die hun eigen bezit beschermen (o.a. door belastingontduiking) Men duldt het niet meer dat het Nederlandse juridisch bolwerk nauwelijks rekening houdt met de belangen van (potentiële) slachtoffers van misdaden en er geen principe wordt toegepast dat gewelds-initiatoren hun slachtoffers volledig vergoeden!

* TAKE IT OF LEAVE IT ... MAKE YOUR DAY
Ondanks het onheilspellende pessimisme op korte termijn wens ik u een goed 1990 (en daarna) toe. U bent nu vrij c.q., vrijer wanneer u er voor kiest, ondanks het in vele opzichten toenemende dwangcollectivisme om u heen. Laat uw eigen vrijheid en geluk niet van het bovenstaande afhangen, maar benut het in eigen voordeel!
Je krijgt wat je toe komt!

The GYPSY SORCERER
5 november 1989

INTERVIEW LEONARD LIGGIO

"Rand-aanhangers: quasi-godsdienstige cultus"

Chris Hocepled

VRIJBRIEF: Hoe bent u tot de vrije markt-gedachte gekomen. Bent u door een bepaalde auteur op dat pad gezet?

LIGGIO: Ik ben nooit van gedachten veranderd. Ik heb m'n ideeën wel uitgediept in de loop der tijd. Ik ben altijd een tegenstander geweest van „New Deal fascism” en van overheidsinterventie, maar ik was me niet bewust van de intellectuele wortels van deze ideeën. Vooral het werk van Ludwig von Mises heeft mij gehopen mijn inzichten uit te werken.

In „Human Action” las ik voor het eerst een systematisch en volledig overzicht over wat economie precies is. Dit had uiteraard een zeer grote invloed op mij, vooral omdat de tegenstanders van overheidsinmenging toen niets van economie wilde horen. Je had toen een soort groen conservatisme. Die mensen wilden voor alles de waarden van het verleden in stand houden: kleine steden, geen industrie, geen groei. MISES bood daarentegen een intellectueel alternatief voor het interventionisme.

VRIJBRIEF: U hebt VON MISES persoonlijk gekend...

LIGGIO: Ja, ik was één van zijn studenten in de jaren vijftig, toen hij economie doceerde aan de Graduate School of Business van de universiteit van New York. Hij doceerde er sedert zijn aankomst in Amerika in 1940. Voorheen was hij verbonden aan „Institut des Hautes Etudes” te Genève. De Engelse versie van „Human Action” verscheen in 1949. Het boek was reeds in 1940 verschenen onder de titel „National oekonomie” maar MISES heeft die Duitstalige uitgave bijna volledig herschreven. Yale University Press heeft ook in die periode zijn boek „Socialism” uitgegeven. Dus waren zijn beide hoofdwerken mij toen bekend, net als zijn „Theory of Money and Credit”. MISES was buitengewoon aardig. Hij liet bijvoorbeeld studenten tot zijn donderdagavondseminars toe, die niet ingeschreven waren aan de universiteit en begaafde leerlingen van middelbare scholen. Ik ken mensen die gedurende twintig jaar regelmatig die seminaries bijwoonden. De regelmatige studenten kozen zijn vak eerder toevallig, vaak omdat het 's avonds gedoceerd werd. De actiefste deelnemers waren evenwel steeds zijn onofficiële studenten.

VRIJBRIEF: U bleef ook jarenlang die seminars volgen?

LIGGIO: Tijdens de jaren waarop ik die seminars volgde, was MISES zijn boek „Theory and History”

Leonard Liggio

aan het schrijven. De seminars werden dan ook vooral besteed aan de methodologie in de sociale wetenschappen. Het viel voor mij goed uit, want precies dat methodologisch debat was het onderwerp waar ik, als historicus, de meeste belangstelling voor koesterde. MISES' benadering stelde op bijdragen van wetenschapslieden zoals Carl Menger en de Zuidwest-duitse School, waartoe ik Heinrich Rickert (van Heidelberg), Dilthey en Max Weber reken. Hun belangstelling is de autonomie van de sociale wetenschappen, de natuurwetenschappen hebben hun eigen methodologie. De menswetenschappen ook. Je kunt geen wiskunde toepassen op menswetenschappen. Rickert sprak van de censuur tussen de natuurwetenschappen en de cultuurhistorische wetenschappen. MISES behandelt dat onderscheid in „Human Action” maar bouwt het verder uit in „Theory and History”.

VRIJBRIEF: U studeerde toen geschiedenis?

LIGGIO: Inderdaad, geschiedenis en politieke wetenschappen. Maar niet aan dezelfde universiteit.

VRIJBRIEF: Hoe leerde u MISES kennen?

LIGGIO: Ik hoorde zijn naam voor de eerste keer van vrienden - en meer bepaald van Ralph Raico - in mijn studentenvereniging; een studentenvereniging die opkwam tegen de tweede wereldoorlog en het buitenlands beleid dat erop volgde. We waren ten eerste actief om de oprichting van de NAVO en dergelijke schendingen van grondwettelijke rechten, te bestrijden. We ontdekten tijdens dit streven MISES' theoretische bijdrage: hij had dit beleid wetenschappelijk benaderd. We lazen toen allen „Human Action”. Via dit proces kwamen we

eveneens in contact met de „Foundation for Economic Education” te Irvington aan de Hudson. Mises had er nauwe banden mee. Daarom suggereerde men ons bij de Foundation zijn seminars bij te wonen. Zo kwam het dat Ralph RAICO en ikzelf die seminars gingen bijwonen, Ralph RAICO zou later MISES' werk „Liberalismus” vertalen, op verzoek van MISES zelf.

VRIJBRIEF: U zegt dat MISES bijzonder aardig was, maar dit blijkt niet steeds uit zijn stijl....

LIGGIO: In de persoonlijke omgang liet hij zich evenwel nooit zo uit.

VRIJBRIEF: Heeft dit iets te maken met het feit dat hij gemarginaliseerd werd in wetenschappelijke kringen?

LIGGIO: Nee, dit was te wijten aan het feit dat hij uit Europa kwam. Hij kwam in Amerika aan met Europese waarden zoals individuele vrijheid en universele mensenrechten, terwijl de hele wereld etatistisch - ja zelfs fascistisch - geworden was. Hij werd uiteraard niet opgenomen in kringen die de fascistische idealen van de Fabians huldigden. Vooral daar hij zelf steeds weigerde compromissen te sluiten met dergelijke pseudo-idealén. Intellectuelen en journalisten konden zijn universele kritiek op alle socialisme - zelfs dat van ROOSEVELT, ook al was dat aangekleed met de „stars and stripes” - niet accepteren. Hij maakte hun dagdromerij immers onmogelijk. Een andere reden was dat op filosofisch gebied MISES en HAYEK aanhangers zijn van KANT en het utilisme van MILL, in een periode waarin ARISTOTELES en het THOMISME herontdekt werden in het bijzonder aan de universiteit van Chicago. Ook al spraken hun ideeën vele aanhangers van de markteconomie aan, toch stootte hun argumentatie velen af. HAYEK onderkende wel vanuit zijn historische interesse dat de late leerlingen van Thomas van AQUINO tot de grondleggers van de vrije markteconomie behoren: DE VITORIA, SUARES, MARIANA, MOLINA en de Belg LESSIUS. SCHIMPETER noemde John LOCKE de laatste scholasticus. Maar HAYEK en MISES bleven vreemd aan die „natuurrecht”-benaderingen van de economie.

VRIJBRIEF: Hebt u toen ook Muray ROTHBARD ontmoet, met wie u later een geschiedenis van de Amerikaanse revolutie zou schrijven onder de titel „Conceived in Liberty”?

LIGGIO: Ja, en hij is een zeer belangrijke intellectuele erfgenaam van MISES. Ook ROTHBARD is een universele wetenschapper. MISES heeft een aantal erfenamen louter wat zijn bijdrage tot de economie betreft. Net als MISES bestrijkt het werk van ROTHBARD eveneens de politieke wetenschappen, geschiedenis, methodologie enz.

VRIJBRIEF: Op het vlak van de geschiedenis hebt u

evenwel ook een belangrijke bijdrage geleverd tot de zogenaamde revisionistische benadering van de koude oorlog...

LIGGIO: Nee ik heb geen eigen benadering ontwikkeld. Mijn benadering is volledig op de feiten gebaseerd, zonder beïnvloeding door de mythe van de overheid. Ik werd sterk beïnvloed door de benadering van Henry BUTTERFIELD van de universiteit van Cambridge die tegen de Hofhistorici in ging. Er zijn historici die partij kiezen voor de Staat en anderen die partij kiezen voor de belastingbetalers. Zij die de belastingbetalers vertegenwoordigen zijn vrij en onafhankelijk. De anderen zijn het niet. Er zijn twee historische benaderingen: die van de belastinginners en die van de belastingbetalers. Maar aangezien de belastinginners meer historici kunnen onderhouden dan de anderen, is de eerste groep historici talrijker. Het feit dat ze een meerderheid uitmaken, betekent dus niet dat ze gelijk hebben. Integendeel, de juiste benadering is die van de tweede groep.

VRIJBRIEF: In Frankrijk is er eveneens een „revisionistische” historische school. De betrokken historici onderwerpen de officiële geschiedenis van de concentratiekampen aan een kritische blik. Ze worden sterk onder druk gezet. Een universiteit trok zelfs de doctorstitel van één dezer historici in. Hun tijdschrift werd een verschijningsverbod opgelegd. Hoe staat u daar tegenover?

LIGGIO: Ik kan me hierover niet uitspreken, behalve wat de betrokken universiteiten betreft. Een universiteit zou eerder haar deuren moeten sluiten dan een diploma intrekken. Als je een vergissing begaat moet je er de conclusies uit trekken. Ik kan me nauwelijks voorstellen dat er dergelijke universiteiten bestaan. Het klinkt alsof de universiteit de academische vrijheid aanvalt. Geen onderwerp mag van discussie uitgesloten worden. John Stuart MILL pleitte voor de liberale gedachte van de mededinging tussen ideeën. Ideeën moeten vrij kunnen circuleren.

VRIJBRIEF: U bent niet alleen een geleerde, maar ook een organisator. U bent medeoprichter van „foundations” en „think tanks”...

LIGGIO: Ik heb me inderdaad ingezet voor een aantal stichtingen: Liberty Fund, Cato Institute, Institute for Humane Studies. Giften aan deze instellingen zijn vrijgesteld van inkomstenbelasting. Maar dat is het enige wat ze met elkaar gemeen hebben. Na de tweede wereldoorlog oogstte HAYEK's boek „de weg naar de moderne slavernij” heel wat succes in de Verenigde Staten. Het verscheen zelfs als uittreksel in de „Readers Digest”. Miljoenen Amerikanen lazen het, waaronder een aantal zakenlieden. Eén ervan richtte het William VOCKER-fonds op dat steun verleende aan historici, filosofen en rechtsgeleerden die de individuele vrijheid gunstig gezind waren. Die stichting was een rechtstreeks

gevolg van HAYEK's belangrijkste essay „Intellectuals and Socialism" dat in de Chicago Law Review verscheen in 1947. Hierin verdedigde hij de stelling dat politiek de laagste vorm van intellectuele bedrijvigheid was en dat deze beïnvloed werd door hogere vormen. De publieke opinie boetseert de politiek. En de publieke opinie wordt gemaakt door journalisten en schrijvers, die op hun beurt hun denkbeelden ontlenuen aan creatieve onderzoekers. HAYEK's theorie komt neer op een soort intellectueel kapitalisme. Wie de politiek wil beïnvloeden, moet eerst in ideeën investeren. De eerste activiteit van dat fonds was de bekostiging in 1947 van de eerste vergadering van wat de Mont-Pélerin Society zou worden. Deze betaalde de overplaatsing van Amerikaanse economen, onder wie dr. F.A. HARPER, de stichter van het Instituut for Humane Studies, Frank KNIGHT, VON MISES en twee jonge en toen nog onbekende economen, George STIGLER en Milton FRIEDMAN. Nadien werden beiden docent te Chicago en het VOCKER-fonds stelde beurzen beschikbaar voor hun assistenten. Het fonds bracht HAYEK naar Chicago en betaalde zijn salaris. Het deed hetzelfde voor FRIEDMAN's broer, Aaron DIRECTOR, die economie ging doceren aan de rechtsfaculteit. Dit was een innovatie die uiterst vruchtbaar bleek. DIRECTOR stond aan de oorsprong van de „Law & Economics". Het fonds steunde eveneens zijn wetenschappelijk tijdschrift, de „Journal of Law & Economics". Toen dit fonds ophield te bestaan, werd zijn werk voortgezet door het Institute for Humane Studies (IHS). In dezelfde periode werd het „Liberty Fund" opgericht, maar het was niet bijster actief tot de helft van de jaren zeventig. In 1977 werd het CATO-instituut opgericht voor soortgelijke doeleinden. CATO en IHS kwamen dan ook overeen het werk te verdelen: academische vorming zou geschieden door IHS, terwijl CATO zich zou toeleggen op beleidsstudies. „Liberty Fund" beperkt zich ertoe seminars en conferenties te sponsoren over vrijemarkt-onderwerpen.

Het IHS werd in 1958 opgenomen in de „George MASON University" te Fairfax in Virginia, naast andere zelfstandige centra, zoals de „Center for Study of Public Choice", van Nobelprijswinnaar BUCHANAN. IHS poogt jonge academici te vormen tot docenten. FAIRFAX is dus een uitstekende plaats om die activiteiten te ondernemen. Dit werk wordt nu voortgezet in Europa. Tevens sponsert IHS vanaf dit jaar de „Université d'Été des Nouveaux Economistes" van Aix-en-Provence.

VRIJBRIEF: Bent u ook politiek actief?

LIGGIO: Nee, ik blijf HAYEK's stelling trouw dat politici zwalken als kurken op de oceaan van de publieke opinie. Ze zijn louter geïnteresseerd in het beïnvloeden van de publieke opinie, die de politiek zal beïnvloeden. Ons werk bestaat uit academische vorming enerzijds en beleidsanalyse ander-

zijds, los van alle partijen. CATO bekritiseert evenzeer alle politieke partijen. Wetenschap moet vrij blijven van politieke bekommernissen.

VRIJBRIEF: En hoe staat u dan tegenover Murray ROTHBARD!

LIGGIO: Het is een spijtige zaak. Een professor zou zijn energie moeten steken in zijn domein, in de wetenschap. Zijn werkt lijdt uiteraard onder zijn andere bezigheden. Ik zou ROTHBARD liever zijn studie over de geschiedenis van de economische wetenschap zien afwerken, dat stellig een baanbrekend werk en een belangrijke bijdrage tot de kennis van de geschiedenis van de vrije markteconomie wordt.

VRIJBRIEF: Velen komen in het libertarisme terecht via het werk van Ayn RAND. Bent U zelf ooit een „Randiaan" geweest?

LIGGIO: Nee, ik ben sedert mijn studies een Aristoteliaans-Thomistische liberaal. De Randianen zijn dit ook, maar ze voegen hieraan een quasi-godsdienstige cultus toe, gebaseerd op de commentaren van Rand op die grote filosofen. Ik verkiez de oorspronkelijke filosofen boven de tweehandse synthese van hun gedachten!

TIK, Tik, Tik, ...

Iedere keer dat uw horloge een seconde wegtikt, is de nationale schuld weer f 666,- groter geworden. Iedere minuut, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar, neemt de nationale schuld toe met f 40.000,-. Dat wil zeggen f 2.400.000,- in elk uur, of ..... f 56.000.000,- per dag.

Waarom? Doordat de politici in Den Haag de integriteit en de moed missen om de uitgaven te beperken. (Zoals de geschiedenis reeds lang heeft bewezen, is het verhogen van belastingen geen oplossing daarvoor; daardoor worden de tekorten alleen maar groter.)

En waarom eist de bevolking niet dat dit verandert? Ten eerste omdat men geen inzicht heeft in het financiële proces en de consequenties ervan. Ten tweede omdat daardoor zeer velen denken dat het niet zo'n vaart zal lopen, en dat ze er zelf toch ook van profiteren.

U kent de uitspraak: Democratie is de grote farce waarbij ieder denkt dat hij er zelf beter van wordt ten koste van alle anderen.

Daaraan kunnen we toevoegen: De kruik gaat net zolang te water tot hij barst.

TICKET NAAR MARS VOOR MIGRANT?

Reactie van Guy de Maertelaere

Naar aanleiding van onze opmerking in VRIJBRIEF nr. 140/141 over de „Universele Verklaring van de Rechten van de Mens”, ontvingen we onderstaande brief van Guy de Maertelaere.

In deze „universele” verklaring is vastgelegd dat iedereen het recht heeft zijn land te verlaten. Wij stelden dat „Als je een land verlaat, je automatisch een ander land moet binnengaan. Als dat laatste niet mag, is het eerste zinloos”.

Guy schreef daarop:

Als libertariër van het eerste uur die evenwel thans al eens minder libertarische stellingen verdedigt, vooral inzake etnische en ecologische problemen, heb ik al een hele tijd eerbiedig gezwegen, om mijn vroegere ideologische vrienden niet nodeloos pijn te doen, maar nu wordt het me toch even te sterk. In het jongste nummer van „De Vrijbrief” (okt.-nov. 1989) haalt H.J. Jongen Ivo Cerckel aan waar deze stelt dat, als je het recht hebt het ene land te verlaten, je automatisch ook het recht moet hebben het andere land binnen te gaan. O ja? En moet ik dat horen van uitgerekend diezelfde libertariërs die altijd gesteld hebben dat mijn recht om te verkopen (of dat te proberen) uitdrukkelijk NIET de verplichting van andere mensen insluit om mijn product te kopen; en dat mijn recht om werk te zoeken niet de verplichting van anderen impliceert mij dat werk te verschaffen; en dat mijn recht om alle vrouwen ter wereld het hof te maken niet de verplichting van ook maar één van die vrouwen met zich brengt om op mijn avances in te gaan! Waarom als het om een immigratie gaat, impliceert het recht van de ene nu plots wel de verplichting van de andere? Ik weet dat voor libertariërs rechten van individuen en die van groepen fundamenteel verschillend zijn (een stelling die ik niet langer bijtreed - ik meen dat ook een groep wel degelijk het recht heeft zich te beschermen tegen de ontwijking die kan voortvloeien uit b.v. massale overrompeling door vreemde elementen), maar daar gaat het nu niet om: als aanhangers van het rationalisme (nog iets wat ik met een zucht van verlichting van me afgeworpen heb) zouden de libertariërs wat zorgvuldiger met de logica moeten omspringen. Hopelijk

zult u mij dus dankbaar zijn voor de volgende correctie van de stelling van Ivo Cerckel: Uit het recht van een persoon om zijn eigen land te verlaten volgt niet zijn recht om gelijk welk ander land binnen te gaan, maar alleen zijn recht om dat te PROBEREN. Hij mag dus ZOEKEN naar een land dat hem wil opnemen. Vindt hij geen enkel dusdanig land, dan keert hij braafjes terug naar zijn land van herkomst .... of neemt een ticket naar Mars.

Wie zich dus geroepen voelt de universele gelijkshakeling die we thans kennen nog wat in de hand te werken, kan natuurlijk altijd verder pleiten voor onbeperkte immigratie, maar dan liefst niet op bovenvermelde pseudologische gronden.

Guy heeft voor een groot deel gelijk. Als ik iets mag verkopen, moet u het nog niet kopen. Dit is in onze opmerking ook niet gesteld. Het is alleen een zinloos recht als ik iets mag verkopen wat niemand hebben wil.

Het onderhavige probleem ontstaat doordat het bij migratie niet gaat om verhoudingen tussen twee vrije personen, maar tussen een persoon en een „overheid”. Die overheid beslist voor 100% van de mensen die in dat land wonen, zonder uit te zoeken of er mogelijk één persoon in dat land is die de migrant wel wil toelaten.

Diezelfde overheid is ook voor een groot deel de veroorzaker van de toevloed van immigranten. Omdat zij aan haar onderdanen cadeautjes uitdeelt in de vorm van allerlei uitkeringen, die gelden voor iedereen op „haar” grondgebied, (dus ook nieuwkomers), lokt ze daarmee immigranten, en wil dan bepalen wie ze wel of niet binnenlaten. De totale verhoudingen van vrije mensen ten opzichte van elkaar wordt daardoor scheefgetrokken.

Dit staat dan nog los van het feit dat op dit ogenblik het bovendien in bijna alle landen zo is, dat er zelfs geen objectieve criteria zijn waarop iemand voor toelating wordt beoordeeld. Migranten die het al kunnen proberen om ergens binnen te komen, leven vaak jaren in onzekerheid of ze wel formeel mogen blijven wonen.

Het zal duidelijk zijn dat in een libertarische samenleving dit hele probleem niet zou bestaan.

FRANK AND ERNEST

BY BOB THAVES

VRIJE VERKIEZINGEN

Stefan van Glabeek (Sofinummer 140946585)

Laissez-faire presenteert hierbij haar mening over vrije verkiezingen. Iedereen die lid wil worden moet deze mening onderschrijven.

Omdat wij tegenstanders zijn van onderdrukking, wijzen wij de huidige staatsvormen in de nederlands sprekende gebieden af. Wij vinden dat mensen het recht hebben, om over zichzelf te beschikken. We observeren echter dat in de huidige staatsvormen dit recht niet volledig wordt gerespecteerd. De samenleving bestaat uit twee klassen: het patriarchaat en de massa. Wij definiëren het patriarchaat als de blanke bovenlaag van de mannenmaatschappij (langer dan 1.75m). Het patriarchaat beschikt over de massa. Uit het fundamentele zelfbeschikkingsrecht volgt echter dat geen enkele groep de andere mag onderdrukken. De massa moet het recht krijgen om zichzelf te besturen. De enige manier waarop zelfbestuur tot uiting kan komen, is door middel van vrije verkiezingen. Dit in tegenstelling tot de huidige parlementaire verkiezingen, die ervoor gemaakt zijn om het patriarchaat de massa te laten regeren. De verkiezingen worden wel „vrij” genoemd, maar zijn het niet. Het patriarchaat heeft namelijk een monopolie op het uitschrijven van verkiezingen. Maar vrije verkiezingen wil zeggen dat ieder individu het democratische recht heeft om verkiezingen uit te schrijven wanneer hij of zij dat zelf wil. Dat recht is voor iedereen gelijk en onaantastbaar. Alleen dit recht kan de vrijheid waarborgen waarin alle mensen gelijkwaardig zijn en werkelijk hun eigen bestuur kunnen kiezen. Elk individu dat verkiezingen uitschrijft mag zelf beslissen welke groep mensen moet participeren. Iedereen uit de groep moet zich dan wel houden aan het beleid van het gekozen bestuur. Mensen die zich niet willen aanpassen aan de samenleving, moeten maar op een onbewoond eiland gaan wonen, of op de Noordpool. Op deze manier kunnen vrouwen zichzelf regeren, kunnen minderheden zichzelf regeren en kan het proletariaat zichzelf regeren.

Maar de overheid blijkt dit principe te schenden: de overheid laat jonge mannen verplicht dwangarbeid doen, in het leger of in vervangende dienstplicht, zonder iedereen een gelijke toegang te geven tot dit arbeidspotentieel. Als tegenwerping tegen deze analyse wordt wel genoemd: „Maar daar is toch democratisch voor gekozen?”. Het zou echter eerlijker zijn als bijvoorbeeld ook de frietboer op de hoek verkiezingsprogramma's mocht verspreiden van verschillende partijtjes, die de verhouding bepalen tussen de dorpeelingen en de frietboer. Iedereen mag een partijtje oprichten, tegen betaling van f 25,-. Je doet natuurlijk mee met je eigen verjaardagspartij. Als je dan wint dan mag iedereen twee

Henry Sturman (Sofinummer 107530211)

maal per jaar jarig zijn en krijg je meer cadeautjes waardoor de welvaart toeneemt. (Het systeem van het socialisme, waarin alle mensen elkaar subsidies geven, heeft immers ook tot meer welvaart geleid). Echter, de partij van de frietboer zelf wint. Nu gaat de frietboer alle jonge vrouwen van het dorp dwingen om eens per maand in de friettent te werken. Dat is eerlijk, want we hebben er allemaal voor gestemd. De jonge vrouwen die niet gestemd hebben, mogen hier geen kritiek op hebben, omdat ze niet gestemd hebben. De jonge vrouwen die wel gestemd hebben, mogen hier wel kritiek op hebben, maar moeten de verkiezingsuitslag wel accepteren, want ze kunnen bij de volgende verkiezingen een partij oprichten die de frietbakplicht wil afschaffen. Democratie is de enige legitimering voor onrecht. Deze legitimering is gebaseerd op de volledige keuzevrijheid door middel van stemrecht en politieke concurrentie. Iedereen heeft dan het gelijke recht om verkiezingen uit te schrijven, een systeem dus waarin voor onderdrukking geen plaats meer is. De meerderheid kan dan ook beslissen dat je niet ouder dan 50 jaar mag worden, omdat het egoïstisch is om jongere mensen in de weg te staan. Er is geen principe dat zegt waarom de politici wel verkiezingen mogen uitschrijven en de frietboer niet.

Conclusie: de democratie rechtvaardigt onrechtvaardigheid, zolang iedereen vrij verkiezingen kan uitschrijven. Als de verkiezingen werkelijk vrij zijn, kan het patriarchaat de massa niet meer onderdrukken, en heerst er echte vrijheid. Dat moet wel collectieve vrijheid zijn (wij definiëren collectieve vrijheid als het erkennen van het recht van elke groep om geweld te initiëren tegen zijn eigen leden), want individualisme is een strategie van het patriarchaat om te zorgen dat mensen zich niet gezamenlijk gaan verzetten en de revolutie beginnen. Een „individualistische libertariër” is dus een contradictie, want individualisme werkt egoïsme en uitbuiting in de hand en kan dus niet tot vrijheid leiden. Mensen verenigt U! Laat de massa zichzelf besturen!

adv.

LIBERTARISCH BOEKCENTRUM

Postbus 336 - 2100 AH Heemstede

Bezoeken? Informatie?

Bel 023 - 290941

„Specialist in vrijheid sinds 1975!”

PALLE BEZOCHT WARSCHAU

Hub Jongen

De Deense Palle Steen Jensen is een Europese vertegenwoordiger van de INTERNATIONAL SOCIETY for INDIVIDUAL LIBERTY. Omstreeks half december was hij voor zaken in Warschau, en onmiddellijk daarna was hij in België en Nederland. Daardoor hadden we de gelegenheid om hem te laten vertellen over zijn recente ervaringen in dit Oostblokland.

Zijn allesoverheersende indruk was: „Alles is grauw en grijs.” De huizen, de straten, de mensen, de winkels, alles. De enige plek waar het een beetje aangenaam is, is in je (buitenlands) hotel, bij voorbeeld in het casino of in het zwembad.

De sombere oude gebouwen zijn lelijk en slecht onderhouden. Een soort beton-achterbuurt.

Vooraf ook de mensen zijn grauw. Wat betreft de werkhethiek kun je het beste zeggen dat er geen ethiek is. Er wordt niet gewerkt. De inflatie is meer dan 200% per jaar. Als de mensen hun salaris krijgen, rennen ze onmiddellijk naar de winkels om het geld in goederen om te zetten, want als ze dat pas aan het eind van de maand doen, is alles weer 20% duurder. Het moet verschrikkelijk zijn om daar te wonen.

Door die grote geldontwaarding is men gek op buitenlandse geld. Elke valuta is beter dan de Poolse. De taxichauffeur heeft een tabel in zijn zak met de jongste wisselkoersen. Palle kon dus gewoon in Deense Kronen betalen. En dan was alles bijzonder goedkoop.

Hij had een aardige ervaring met geld wisselen. Twee ambtenaren van het ministerie waarmee hij zakelijk contact had, hielpen hem er bij. Met een overheidsauto reden ze naar een plaats waar normaal de zwarte wisselmarkt was. Omdat het regende, waren de wisselaars echter naar elders gegaan. Dus dan maar daarheen rijden. Die andere plaats bleek toen te zijn de grote centrale hal in de Nationale Bank!

Wat de markt betreft kun je daar wel zeggen dat er geen „gewone” markt is. Er is alleen maar een zwarte markt, welke beschouwd kan worden als een studievoorbeeld voor hoe een vrije markt kan werken.

Het zakelijke gedeelte betrof het onderhandelen over het aantal vergunningen voor Deense transportondernemers om naar Polen te rijden. De Pool-

se autoriteiten bleken daarbij zeer soepel te zijn geworden. In het verleden kon alleen maar met één staatsbedrijf gesproken worden. Maar nu ontwikkelen zich ook particuliere transportbedrijven. De verwachting is dat er in de nabije toekomst al meer dan 1000 zullen zijn.

Er is op dit ogenblik in Polen geen vergunning nodig om een bedrijf te starten. Westerse ondernemers, die overwegen iets in Polen op te zetten, zouden nu van deze gelegenheid gebruik moeten maken. Je weet immers hoe snel de overheid daar weer een stokje voor gaat steken. Overheden kunnen het immers niet laten. Zo worden bijvoorbeeld binnen de EEG de beperkingen voor het AANTAL transportvergunningen afgeschaft, maar tegelijkertijd maakt men het KRIJGEN van een vergunning veel moeilijker.

Voor het organiseren van een libertarische conventie in een oostblokland is Warschau door Palle afgeraden. Maar voor ondernemers die iets in die landen willen doen, is het verstandig om na te gaan of en hoe ze van de huidige vrijheden en onzekerheden gebruik kunnen maken.

WERELDSCHOK ATLAS SHRUGGED AYN RAND

Jan Pieter de Kok

Het fotozetwerk van de Nederlandse vertaling van „Atlas Shrugged” is zojuist gereed gekomen. Ongeveer 1.200 pagina's worden intensief gecorrigeerd. Begin januari wordt gedrukt. Medio februari wordt de eerste oplage door de boekbinder afgeleverd.

Enerverend om het gehele proces op de voet te volgen. Het plan bestaat om deze eerste „Atlas Shrugged”-vertaling op te volgen met de overige delen van het werk van Ayn Rand. Wanneer de uitgave van „Wereldschok” een succes is voor de Christian Morgenstern Uitgeverij, zal een (her-)uitgave van „The Fountainhead” overwogen worden.

Overigens ligt het ook in de bedoeling informatie over Nicola Tesla te gaan publiceren. Het is de moeite waard zijn levensloop en die van John Galt eens met elkaar te vergelijken.

Tot 15 februari 1990 kunt u „Wereldschok” tegen de gereduceerde prijs van f 80,- (i.p.v. f 95,-) aanschaffen. U kunt dit bedrag overmaken op bankrekeningnummer 517318369 of gironummer 3789320 t.n.v. Christian Morgenstern Uitgeverij, onder vermelding van „Wereldschok”. Zodra het boek gepubliceerd is, krijgt u bericht waar en wanneer u het kunt ophalen. Ook kunt u bestellen bij de redactie.

BOEKRECENSIE DOUBLE CROSSING

Erica Holzer

Hub Jongen

Dit boek, dat in 1980 verscheen, is thans nog en weer zeer actueel.

Het plot gaat over personen die uit Rusland en/of Oost-Duitsland willen vluchten naar het Westen. Net als in het boek kunnen we nu in de werkelijkheid zien tot wat mensen bereid zijn om meer vrijheid te krijgen. Achterlating van alles wat ze nog bezitten is dan nog het minste.

Hetzelfde geldt voor de figuren die in die landen de macht hebben of die macht nog willen vergroten. Geweld, moord, marteling, nergens schrikken ze voor terug. En niet alleen dat, ze genieten er zelfs van deze misdaden te bedrijven.

Het grote verschil tussen het Westen en het (nog veel meer socialistische/communistische) Oosten zit uiteraard in de filosofie. Welke waarde kent men toe aan een individu. Heeft een mens in vrijheid recht op zijn eigen leven, mag hij wonen en werken waar hij wil, of mag hij dergelijke zaken niet. Het collectivistische systeem beschouwt de mensen als haar eigendom en door jarenlange indoctrinatie zijn er maar al te veel die het als vanzelfsprekend aannemen dat ze zelf slaven zijn.

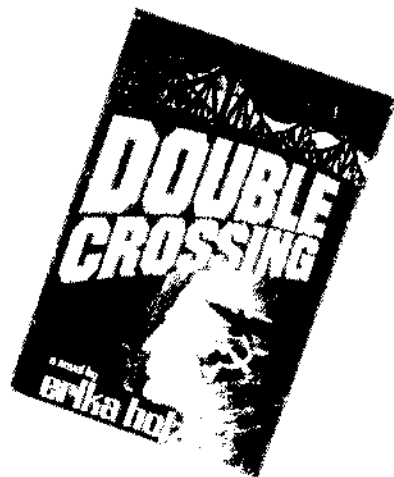
Dr. Kiril Andreyev, realiseert zich goed dat er maar één methode is om niet in die „levende dood” weg te zinken: nooit ophouden met dromen en denken aan de vrijheid en dit nooit op te geven. Hij gelooft niet in zelfopoffering. Rusland is één groot riool van opoffering en hij probeert zich aan dat riool te onttrekken.

Colonel Alekseï Andreyev ontdekte al op zeer jeugdige leeftijd dat een manier om zijn eigen angst te onderdrukken, was het opwekken van angst bij anderen door macht over hen uit te oefenen.

In het „vrije” westen vraagt dr. Kurt Brenner aan zijn vrouw Adrienne waarom zij zich het lot van vluchtelingen en alles betreffende de mensenrechten zo persoonlijk aantrekt.

Voor Adrienne is het vanzelfsprekend dat vrije mensen zich het lot aantrekken van de mensen die die vrijheid niet hebben. Stel je voor dat iemand van je familie of vrienden aan de ene kant van de muur is en jij bent aan de andere kant!

„Verzorging van de wieg tot het graf en de dood wacht bij het oversteken van de grens”.

Glasnost en peresjtroika moeten nog maar bewijzen dat ze echt verandering in het systeem willen brengen.

Vanaf het begin tot het eind is het boek spannend. Het is moeilijk neer te leggen als je er eenmaal in aan het lezen raakt.

Het verhaal is zeer flitsend en zit vol met verrassende wendingen.

De strijd en rivaliteit tussen de geheime diensten van Oost Duitsland en van Rusland geven de sfeer aan die in dergelijke landen heerst. Dit geeft nog een extra spanning in het boek.

Erica Holzer is libertariër afkomstig uit de objectivistische hoek. Samen met haar man, Hank Holzer, was ze advocaat van Ayn Rand.

Het boek is in het Nederlands vertaald en heet DUBBELLOOPS SPION. Het is uitverkocht, maar het is waarschijnlijk de moeite waard om er in een tweedehands boekenzaak naar te zoeken. Het is ook beschikbaar in bibliotheken.

DOUBLE CROSSING (hardcover, 291 pag.) is te koop bij Laissez-Faire Bookshop voor 5,95 dollar.

Bijlage MILIEU

Het bijgaande boekje "Over de auto en het milieu" vonden wij voldoende objectief en interessant om u er kennis van te laten nemen.

L.S.C. Libertarisch Studiecentrum

Hub Jongen

Na de internationale conventie in Brussel in 1983 is het LIBERTARISCH STUDIE CENTRUM opgericht. Het doel was in eerste instantie om zelf met de leden die zaken te bestuderen die actueel, interessant en/of onduidelijk zijn. Daarnaast is het de bedoeling om de resultaten van deze studies te publiceren in een voor velen begrijpelijke vorm.

Sinds de oprichting worden er regelmatig bijeenkomsten gehouden. Meestal op een zaterdag in Antwerpen. Daardoor kunnen zowel personen uit België als uit Nederland redelijk gemakkelijk aanwezig zijn.

Deze bijeenkomsten zijn bijzonder gezellig, en ook leerzaam. Na afloop wordt er meestal ergens gezamenlijk gegeten, en de discussie gaat dan in een andere omgeving vaak geanimeerd door.

In de afgelopen jaren zijn er heel wat onderwerpen ter sprake gekomen. We discussieerden over de filosofie van het libertarisme en de consequenties daarvan in de maatschappij en in ons dagelijks leven. Mensenrechten, economie, zelfverdediging, objectivisme enz. We bekeken onder andere de video's JUSTICE FOR ALL, SOUTH AFRICA-THE SOLUTION en FREE TO CHOOSE. Levendige discussies waren elke keer het gevolg.

Het L.S.C. heeft ook verschillende boekjes (cahiers), uitgegeven die u kunt bestellen bij de redactie.

Het belangrijkste onderwerp van de laatste tijd is MORALITEIT en ETHIEK. Een groot aantal misverstanden zijn al opgelost, maar het terrein is zo breed (en zo moeilijk) dat er nog veel meer op gestudeerd kan worden.

Alleen al om duidelijk te maken waarover men in dit kader praat, is al niet eenvoudig. Om niet langs elkaar te praten, is het (altijd!) noodzakelijk om samen goede definities af te spreken. Na uitgebreide discussies zijn voor dit onderwerp de volgende definities geaccepteerd:

-- MORAAAL: Een systeem van waarden dat dient als leidraad voor de keuzen en acties van de mens, die het doel en het verloop van het leven bepalen.

-- ETHIEK: De wetenschap die zich bezig houdt met het ontdekken en definiëren van zo'n systeem.

Hieruit volgt al meteen dat „moraal” een zeer breed begrip is, en dat het onder te verdelen is in bepaalde „deelmoraliteiten”. Wij zijn uiteraard het meest geïnteresseerd in de LIBERTARISCHE MORAAAL.

Omdat het Libertarisme een „maatschappijleer” is, zal de libertarische moraal zich bezig houden met die keuzen en acties van de mens die betrekking hebben op het samenleven met andere mensen. Ethiek en politiek lopen hier in elkaar over.

Op basis van deze DEFINITIES wordt thans bestudeerd tot welke praktische consequenties dit leidt en wat je ermee kunt doen.

Ook zullen deze en volgende definities worden vastgelegd in een woordenlijst die gehanteerd kan worden in toekomstige discussies nog vruchtbaarder te maken. Op deze manier kan dan voorkomen worden dat er misverstanden zijn, doordat men over verschillende dingen praat. Dit blijkt nodig te zijn, omdat er in verschillende woordenboeken verschillende verklaringen voor een bepaald begrip worden gegeven. Het belang van goede definities kan dan ook niet worden overschat.

Beter dan in een artikel kunt u uiteraard een indruk krijgen als u eens aan een bijeenkomst meedoet. U bent van harte welkom. U kunt gerust eens een keer vrijblijvend komen kennismaken.

Bel naar de redactie om de juiste plaats en tijd te vernemen (Ned. 010-426.27.24).

SAN FRANCISCO conventie I.S.I.L. 1990, aug. 10 - 15.

De voorbereidingen voor deze conventie lopen thans op volle toeren. Een aantal sprekers hebben al definitief toegezegd dat ze zullen komen. Het programma wordt zeer interessant. Maar zelfs los van programma is de I.S.I.L.-conventie altijd de moeite waard voor het (weer) ontmoeten van (oude) vrienden en bekenden.

Het plan van CARPE DIEM voor de tocht „BERENSPoor”, na de conventie is positief ontvangen en de opgaven van deelnemers beginnen binnen te komen. Haast U, er zijn maar 12 plaatsen!!

De dollar staat nu laag. Het zou verstandig kunnen zijn om nu al een deel van de deelnamekosten te betalen. U maakt dan tevens gebruik van de voordelige Vroege Vogel Prijs van \$ 360,-.

Maak dan uw dollars over naar de dollarrekening van LIFHAS nr. 25.81.53.989.

Beginselverklaring:

Wij geloven in **persoonlijke vrijheid**. Iedere menselijke samenwerking moet wederzijds vrijwillig zijn, en de wet mag vrijwillige samenwerking nooit verbieden. Geen enkel mens (of groep) heeft het recht om geweld, dwang, of fraude te initiëren tegen een ander mens of zijn eigendom.

Dat betekent dat wij werken voor:

- de onaantastbaarheid van persoonlijke en eigendomsrechten.
- de vrijheid van vereniging, contract, woord en verplaatsing.
- de afschaffing van alle sociale rechten: uitvoering daarvan schaadt immers de rechten van anderen.
- vrede en welvaart, voor iedereen.

DE VRIJE MARKT IN EEN ONVRIJE ECONOMIE

Ir. L.H.M. Jongen

In het begin van het nieuwe jaar is het wellicht aardig om kort wat voorspellinkjes te doen. Daar moet ik onmiddellijk bij aantekenen, dat niemand de toekomst kent. Zelfs ik niet! En dat je zeker op beleggingsgebied nooit alle eieren in een mandje moet stoppen, was u ook bekend. Spreiding blijft dus het devies. Dat hoeft u niet te weerhouden een aantal zaken wat meer en een aantal beleggingsvormen wat minder in uw portefeuille te hebben. Daar komen dan (ver)kort een aantal punten.

1. Fluctuaties, in welke beleggingsvorm dan ook, zullen weer toenemen. Het toepassen van allerlei optie-strategieën kan u hier tegen een beetje beschermen en zelfs winst opleveren.
2. Goud zal een tijdje rond de \$ 400 blijven en daarna stijgen.
3. Procentueel verwacht ik wat meer stijging van zilver. Het schrijven van put opties (voor de hoeveelheid die u kunt/wilt hebben) lijkt mij een aardige tactiek.
4. Eerste helft 1990 best nog kansen voor aandelen, maar vertrouwen doe ik het niet.
5. Aandelen preferentie Europa, Duitsland, Zwitserland, Nederland. Specifiek: Duitse banken, Zwitserse en Nederlandse verzekeringsmijnen.
6. Aandelen VS zullen het minder goed doen dan in Europa.
7. Hoe bij stijgende rentes de aandelen kunnen stijgen moet iemand mij maar eens uitleggen. Japan verhoogt zijn rente begin maart, Duitsland volgt. De rest van de wereld doet zijn best.
8. Misschien een rentedaling, tweede helft 1990.
9. Met rentestijging, vergroting inflatie-angst. (zie punt 2)
10. Een echte recessie komt in Europa (nog) niet.
11. De Oostblok euforie blijft echter niet aanhouden. De rekenaars zullen toch wel eens zien dat wil je in het Oostblok iets verkopen (waar halen we de produktiekapaciteit vandaan?) er eerst geïnvesteerd zal moeten worden. En dat met geleend geld, waarop de rente hoog is. Wacht niet op gouden bergen, maar blij voorzichtig.
12. Vastgoed blijft ook relatief sterk.
13. Er kunnen echter in de VS nogal wat vastgoed rampjes ontstaan. Blijf daar liever uit, dus ook uit de vastgoedfondsen welke grotendeels in de VS beleggen.
14. De \$ zie ik niet veel meer dalen. Stijgen evenmin.
15. De Italianen staan al weer te trappelen om de Lire naar beneden aan te passen. Duitsland en Nederland blijven met elkaar in de pas. België lukt dat niet.
16. Buiten het EMS t.o.v. de gulden; pond omhoog, Sfr doet het beter dan DM, Yen gelijk.
17. Gorbachev redt het dit jaar nog net, grote twijfels of dat in 1991 ook nog zo is. Naar analogie van David Fuller: Gorbachev kan niet aan de macht blijven en het land bij elkaar houden zonder de communistische partij. Terwijl die partij, zoals is gebleken nu juist gehaat wordt. Hij kan geen echte economische vooruitgang boeken zonder politieke- en marktvrijheid. Die politieke vrijheid wordt zijn ondergang.
18. De USSR blijft altijd een één partijstelsel, zelfs als er een oppositie wordt toegestaan, zou iedereen naar die andere partij overstappen.
19. Door het Oostblok/USSR gebeuren zal er ongetwijfeld minder aan wapens besteed worden.
20. Dat overheidstekorten om die reden gaan dalen betwijfel ik. (De politici vinden daar altijd wel een nuttige besteding voor.)
21. We maken 'n redelijke kans in Nederland dat Kok er iets van gaat begrijpen en dat hij kans ziet het tekort te laten dalen. Linkse regeringen kunnen toch beter rechtse maatregelen nemen.

Het zou belachelijk zijn te verwachten dat al deze 27 voorspellingen uitkomen. Ik wil mijzelf ook niet belachelijk maken door de indruk te wekken alsof ik dat verwacht. De eerste alinea van dit stukje is daarom de belangrijkste, de rest is als indicatie bedoeld. Op deze pagina zal ik steeds voor „verse” meldingen zorgen.

U een gelukkig jaar wensend.....